

Hvad er galt med eReolen.dk

En kultur, der tilstår sig selv økonomi til at udlåne alle udgivne bøger "gratis" (over skatten), er en kultur, der

- vil sig selv og
 - tror på tankens magt i begrebets bedste betydning.
- eReolen.dk er et 4 måneder gammelt samarbejde mellem erhvervsliv og bibliotekerne om udlån af ebøger. Det fungerer for lånerne med visse udlånsbegrænsninger, og vil som **projekt** angiveligt ikke automatisk blive forlænget. Det forlyder fra én side, at projektet skal evalueres efter 1.11.2012., priser og vilkår genforhandles, teknikken genvurderes og projektstrukturen overgå til en driftsstruktur.

Så, hvorfor ikke vente og lade projektets parter teste mekanikken i fred? Hvorfor kritisere det allerede?

Fordi vi, der har samtalt om eReolen.dk, betragter eUdlånsprojektet som ekskluderende og en forringelse af betingelserne for forfatterne, selvudgiverne og de små og mellemstore forlag.

(Dyb indånding...)

I DE GODE, GAMLE DAGE FOR LIDT SIDEN "Gamle" digitale fast-medier som DVD'er og musik-CD'er indkøbes af bibliotekerne til udlån på en dyr udlånslicens, men litteratur er først for nyligt begyndt

at blive digitaliseret og sat i udlån.

Indstillingen til papirbøger var, at ALLE via skatten hjalp til at holde nationen tænkende – og således støttet kunne biblioteksvæsenet over for forlagene stille sig an som én storkunde, der kun skulle betale normal udsalgspris for det antal papirbøger, bibliotekerne ønskede at stille i udlån på dansk jord.

Senere tilstod staten forfatterne en kulturstøtte for deres bidrag i udlån på danske biblioteker – det vi populært kalder “biblioteksmidlerne” – et beløb, som berettigede forfattere får udbetalt om sommeren.

Forlagene, derimod, fik ikke direkte noget for biblioteksudlån. Var det rimeligt? Det var dansk kulturpolitik – som i mine øjne gjorde ret i at støtte i første produktionsled: Hos indholdsskaberne.

Man bør dog se biblioteksindkøb af fysiske bøger som inddirekte statsstøtte til forlagene – et system, der endnu, hvad papirbøgerne angår, opretholdes af et samarbejdet ml biblioteksanmeldere (lektører) og litterært interesserede bibliotekarere på lokale biblioteker. Danske forlag tjente ikke direkte på papirudlån – men der var et stort og fast salg til bibliotekerne af positive lektør-omtalte titler. 5–10% bibliotekssalg af et oplag var ikke usædvanligt. Hvilket gjorde, at forlagene kunne lade de indlysende bestsellere være træktoget for mindre sikre titler og

forfattere. Gynger og karruseller, som det hedder.

Det var før populariseringen af Internettet og adgangen til “gratis” data forårsagede mindsket salg, før bibliotekerne blev lukket af VKO-regeringen, det var før de frie bogpriser, før boghandlere der lukkede på stribe, før supermarked- og tankstationsalg, og før bibliotek.dk rationaliserede bogbestanden i Danmark, så de resterende biblioteker indkøbte endnu færre bøger til samlingerne. De gode gamle dage, hvor forlagene sad på produktionen, boghandlerne på salget og biblioteket på den institutionaliserede og tvangsmæssige reklame for bøger og forfattere...

I knap 30 år har satsningen været bibliotekspenge til forfatterne gennem eksemplaroptyelling på danske bibliotekshylder. Staten valgte at støtte litteraturen gennem at støtte forfatterne, frem for at lade forlagsbranchen få pengene. Som det land i verden, der har flest udgivelser pr. indbygger, ville der næppe være kommet flere eller bedre bøger ud af det, kun større overskud til forlagene. (Måske havde der været råd til færre titler, men det er en anden filosofi).

NYE eTIDERI dag vil de to store forlag have en bid af det hele – de producerer, distribuerer, sælger og står for udlånet på danske biblioteker.

Gyldendals nye eBogskontrakt med sine egne

forfattere sidestiller udlån med salg, og anbefaler eDistribution med Publizon (som Gyldendal er storaktionær i), der distribuerer til bibliotekerne og til eReolen...

I ekontrakten tildeles forfatterne 25% af prisen for et udlån, royalty af salg beregnes af nettoprisen og bogpriserne er frie. Der er ikke meget tilbage til forfatterne, hvis forlaget er ene om at bestemme.

[**Hér er ebogskontrakten**, som Dansk Forfatterforening og Danske Skønlitterære Forfattere i efteråret 2011 på vegne af kun 6% af landets forfattere erklærede sig enig i.]

Biblioteksmidlernes støtte til forfatterne er baseret på optælling af indkøbte eksemplarer. Med tilkomsten af eReolen indkøber bibliotekerne ikke eksemplarer af ebøger, men betaler i stedet udlånslicens som på andre digitale medier. Hermed forsvinder grundlaget for forfatterens biblioteksstøtte i takt med, at flere udgivelser vil blive eBog-først, eller eBog-alene, og således grundlaget for mange forfatteres arbejde.

Endnu fordeles biblioteksmidlerne forholdsmæssigt efter det antal bøger, der står på hylderne. Men dét er kun én besparelse væk. Efterfølgende vil der kun være direkte salg fra eReolen til stærkt reduceret pris ift. salg. Allerede nu melder mange eboghandlere om, at salget er gået ned. Og kunderne til eReolen er ene

tilfredse med mulighederne. Og ja, hvorfor købe, når man kan låne gratis (over skatten)?

Enhver budgetforøgelse til ebogsudlån under eReolordningen vil gå direkte i forlagenes kasser – det handler bare om at give de ebøger i udlån, som er mest populære. Og så never mind bredden i udlånet.

Spørgsmålet er, om man fra offentlig hold med **eReol-projektet** mener, at forlagene er blevet reformeret til at være ræve, der kan vogte gæs? Købmænd, som vil være i stand til at forvalte bredden i dansk litteratur?! Eller om man bare ikke har haft nogen indre dialog overhovedet?

En mængde etiske og praktisk spørgsmål er tilsyneladende ikke blevet stillet i projektgruppen. Dem stiller vi så. Enogfyrre for at være helt præcis.

kenneth krabat, Forlaget Se, sne!

<http://bit.ly/krabats-ebutik> |
forlagetsesne@menneske.dk

baseret på samtale med

Hugo Hørlych Karlsen, Forlaget NordØsten
<http://nordosten.dk/>

Ann Bilde, Forlaget Freja <http://forlaget-freja.dk/>

Henrik Falk, Forlaget Helle, <http://www.forlaget-helle.dk>

og andre.

3. marts 2012

rev. 21. marts 2012

eReolen – billig løsning, høje omkostninger

[hent som PDF-V1] [hent som EPUB-V1][Alt nyt og forandringer af teksten skrives med **RØDT**]

1. Lånekvoter *

(* OPDATERING: Titlen var “Børn under 13 må ikke låne igennem eReolen”, men som det fremgår af noterne, lader Adobe-IDs aftalekontrakt deres samarbejdende bruger-tjenesters aldersregler gå forud for de amerikanske. Hermed falder dette punkt næsten til jorden. Spørgsmålet om lånekvoter for storlæsende, bør OG voksne, er dog stadig relevant. kk 5.3.12)

Grundlæggende er det et problem, at man bruger teknologi fra et firma i et andet land til at lave

Lånetidsbegrænsning i Danmark.

~~Men specifikt i Adobe IDs aftalekontrakt, som er forudsætningen for at kunne læse ebøger, der er i udlån på eReolen, angives at man skal være fyldt 13 år.~~

Alle ved, at børn låner mange bøger. Hvis de applikerede deres vaner på ebøger, uden samtidig at skulle slæbe dem fysisk hjem fra biblioteket, ville de lynhurtigt opbruge kommunens ebog-skasse. Dét alene gør udlåns/honorerings-modellen i høj grad uhensigtsmæssig i forhold til selve det at låne digitale bøger. ~~For slet ikke at tale om hvilken negativ favorisering af voksenudlån, det er, plus opfordring til ulovlighed, idét alle velmenende forældre formodentlig vil give deres børn adgang via eget eller et af dem skabt Adobe ID.~~

FORSLAG: Inden for rammerne af denne kritisable model:

Frem for ebøger i sig selv kunne børn downloade hente-links, der først blev aktiveret som bøger (= honorering fratrukket bibliote- ket), når bruger havde bekræftet hentningen og var begyndt at læse.

Streaming kunne også være et påkrav til store læsere – hér kan den nøjagtige "læsemængde" aflæses.

Se pkt. 28 – krav om DRM for info om streaming-planer

Alle (eller kun børn og andre store læsere) kunne have en egen eLåne-kasse at administrere, på samme vis som enhver administrerer taletiden på sin mobiltelefon. Man kunne evt. have mulighed for at få overført en del af andres ubrugte læsninger til sin egen konto.

ULEMPE: Det skaber i realiteten et betalingsbibliotek, blot med midlerne lagt i brugernes hænder. Og en generel reduktion i biblio-tekstbudgetterne ville gå ud over den enkeltes læsekvote.

FORSLAG: Hvis en reduktion blev en realitet, skulle man kunne bytte sig til læsekvote med ikke-læsere.

Se pkt. 31 for begrænsninger ift. elæsemaskiner

2. Søgefunktionerne er på ingen måde biblioteksstandard

Pt. er søgemulighederne på ereolen.dk kun

- Biografier og Erindringer
- Krimi

- Spænding,
- Børn og Unge
- Skønlitteratur

Hvilket – selv hvis en søgning faktisk gav relevante resultater, hvilket ikke er tilfældet – er helt og aldeles under lavmålet med flere end 10 bøger at søge imellem.

“Biblioteksstandard” betyder, at bøger er inddelt efter et system, der rubricerer dem i kategorier baseret på vurdering af indhold og placering i et akademisk “overblikfelt”. Det gør det nemt at søge efter emner og i fritekst.

For ebøger gælder det, at forlagene selv har metatagget deres ebogsudgivelser, og disse kan i princippet være både under- og over-taggede, dvs. ikke opkomme i relevante søgninger, eller opkomme i for mange (irrelevante) søgninger. Hvilket ikke ville ske, hvis enten Deweys decimalsystem eller BISAC var taget i anvendelse fra starten af.

En kilde siger februar 2012, at der noget tid har været en forsin-kelse i samkørsel med nationalbiografiske data, hvilket gør at man bruger forlagenes egne data. Man burde således kunne forvente bibliotekskvalitet i søgninger på eReolen, når problemerne ophører.

3. Honoreringsmodellen fremtvinger et udlånsloft i kommunerne

Honoreringsmodellen består i enkeltbetaling pr. udlån – pt. kr. 18.50. Dette beløb trappes ned over tid.

Kommunerne har under forsøget flyttet en del af indkøbsbudgettet til eUdlånshonorering – på landsplan 2.6 mio til 145.00 eUdlån. Dette sætter nogle begrænsninger på antallet af ebøger, borgere kan låne i de forskellige kommuner – afhængig af kommunernes velstand og mod ml. 3 og 5 ebøger pr. måned.

På grund af udlånsloftet er bibliotekerne tvungne til at afvise inter-esserede lånere, når kvoten for en måned er opbrugt.

4 Udlånsaftalen får effekt fra udgivelsesdato.

Det er problematisk på flere måder:

Titler, som kommer til udlån senere end 1 år efter den officielle udgivelsesdato, udlånes til en lavere takst –

pt. 12–13 kr. Men da kun en forsvindende lille del af danske forlag er med i eReolpro-jektet, vil alle nuværende eUdgivelser fra disse forlag efterfølgende blive honoreret med den lave udlånstakst.

Det vil sige, at de store forlag, som i kraft af viden om projektets ikrafttrædelse har kunnet planlægge upload af titler efter “nyhed”, har tjent på deres insiderviden. Og fortsat vil gøre det – uden nogen samtidig forpligtelse til at uploade bagkatalog til eReolen (som er ufordelagtigt for især de store forlag, fordi konvertering af ældre fysiske titler til ebøger giver mindre afkast og mindre forventet salg/udlån).

Herved er det åbenlyst, at fokus fortsat vil ligge på nye titler, hvilket ikke skaber den bredde i udlånsudbuddet, som man kunne forvente af et bibliotek. (Det er en pæn måde at sige på, at eReolen blot er en salgsplatform for især nye udgivelser til en lavere pris – i et land, der er blevet forvænt med at kunne låne alle nye bøger på offentlige biblioteker).

Samtidig er der – hvis man giver konsekvenstænkningen et ekstra drej på skruen – intet til hinder for, at et forlag genudgiver visse titler med nyt ISBN for at komme tilbage til højeste udlånsrate.

Hvordan skal bibliotekerne modbevise, at den nye udgivelse ikke er relevant? Og bliver sådan omgåelse af honoreringsaftalen en “normal” praksis, vil en evt.

biblioteksblokering af genudgivelser automatisk ramme legitime genudgivelser – med forøget bibliotek-administration til følge.

5. eReolen favoriserer bestsellere

Forsiden af eReolen rummer en bestsellerliste over de mest udlånte bøger.

Når udlån anvender titlers udlånstal til at generere nyt salg eller udlån, favoriseres disse titler naturligt – til omgående og direkte nedprioritering af ikke-bedstudlånte, som så bliver klassificeret som smal litteratur, eller af begrænset interesse...

L&R: Bestsellerlisten skal væk fra eReolen

”eReolen er endnu ikke i mål i forhold til at leve op til det politiske krav om alsidigt at formidle litteratur. Det mener Cliff Hansen, ansvarlig for digital udvikling i Lindhardt og Ringhof.”

<http://bogmarkedet.dk/nyheder/lr-bestsellerlisten-skal-v%C3%A6k-fra-ereolen>

6. Favorisering af bestsellere trækker bibliotekernes udlånskvoter til bestsellere

Når bedstudlån anvendes, følger pengene udslånstal. Og hermed trækkes kommunernes udlånshonorering af disse titler – i et over-vældende fokus på de to store forlags mange eTitler på reolen.

Se pkt. 5 (favorisering af bestsellere)

7. Købeknappen favoriserer hjemmesidens fokus.

Februar 2012 er fokus (stadig) på bestsellerne/bedstudlån.

Hvad sidens valgte fokus end måtte være – bestsellere eller andet, der vil vise sig – vil købeknappen have stærkest effekt på de bøger, som i forvejen er synlige på eReolen.dk.

Det er ikke meningen, at eReolen.dk skal være en salgsside, men at købeknappen skal gøre det muligt for lånere at købe en bog, hvis bibliotekets månedskvoter er opbrugt.

Se pkt. 5 (favorisering af bestsellere)

Se pkt. 12 for forslag om købeknappen som direkte salg

8. Aftalen om eUdlånshonorering er sket hen over hovedet på forfatterne

Danske forfatteres repræsentanter over for forlagene, pressen, Kunstråd og politikerne er en af de to forfatterforeninger – DFF eller DsF. Hvem af de to afhænger lidt af, om “det handler om” i bred forstand bogudgivende skrivekyndige og illustratører, der står sammen, eller om i snæver forstand bogudgivende digtere og skriftfortællere, der står sammen.

Men... hverken Dansk Forfatterforening eller Danske skønlitterære Forfattere er blevet inviteret med som forhandlingsparter i pro-jektet. DFF siger, at de forholder sig løbende til udviklingen i dags-pressen.

Forfatterforeningerne har ikke længere standardkontrakt med Forlæg-gerforeningen – det forbydes af konkurrencemyndigheder-ne. Men DFF forhandler ekontrakt med Gyldendal og med andre forlag – en ekontrakt, som dog ikke kan rumme

direkte referencer til eReolen og eReolens udlånshonorering, da andre udlånstiltag kan komme på tale. DFF siger dog samtidig, at de i forhandling med Gyldendal har hentet en større procentdel hjem til forfatteren ved digitale udgivelser.

DFF og DsF repræsenterer godt 6% af danske forfattere.

Dertil kommer Danske Tegneserieskabere, og forfattere, der er organiseret under journalistforbundet eller Koda. Og forfattere, som kun er tilknyttet CopyDan. Samt andre...

Se pkt. 39 for kommentar om Danske Tegneserieskabere

9. eReolprojektet udelukker andre eDistributører end Publizon

NCB og DBK (med visse undtagelser) er dem, som “altid” har distribueret bøger til de danske biblioteker (og boghandlere).

Som forfatter kunne man før sælge en bog direkte til biblioteket eller man kunne “bestille plads i systemet”, dvs. have sine bøger lig-gende hos en af

distributørerne, og så lade lektøruddtalelser eller egne udsendte udgivelsesreklamer til bibliotekerne om at sælge af ens bøger til udlån.

Hverken NCB eller DBK ønsker at bevæge sig ind på ebogsmarkedet (foretage de nødvendige investeringer i hardware og mandskab). Begge (forlyder det) mærker nedgangen i papirbogssalget.

Ift. ebøger er det forlaget, som indgår en udlånskontrakt med Publizon. En forfatter kan ikke få en ebog til udlån uden om Publizon. Denne udlånskontrakt er en sær aftale.

I følge pålidelig kilde har ingen andre eBogsdistributører været inviteret til udviklingen af eReolen. Og ingen anden end Publizon vil blive taget i brug til håndtering af eUdlån. Selvom andre er interesserede.

Spørger man forfatterforeningen angives svaret at være, at "konkurrencen om eDistribution er fri". Men det er ikke tilfældet. **Faktisk har DFF og DsF tilgået en kontrakt med Gyldendal, som specifikt foreslår edistribution via Publizon.**

Hvad eUdlån angår: Spørger man Publizon, angives at eUdlån ikke behøver være med dem direkte – kontraktindgåelse om eudlån KAN være med en "aggregator", dvs. en eUdgivelsesagent, som kan indgå

særaftalen med Publizon om at distribuere til eReolen.dk.

Men februar 2012 har ingen ud over almindelige forlag eUdlånsaftale med bibliotekerne. **Og så er vi lige vidt.**

Se pkt. 10 for særaftalen om eUdlån

Se pkt. 11 for udlånsensur

10. eUdlån er et salg

I Publizons system tæller et eUdlån som et særligt salg, med særlige regler, der regulerer forlagenes indtægter – f.eks. en reduktion i eDistributionstaksten ved eUdlån efter en given periode

En kilde siger, at det fra Publizons side blot regnes som data, der er registreret på forskellig vis.

Jan Kjær, tegner, forfatter og formand for Danske Tegneserieskabere, mener noget andet om betegnelsen salg, og siger bl.a. i kronik i Politiken december 2011:

“Forlagene kalder ... e-bogsudlånet for salg. Deres begrundelse er, at bibliotekerne jo ikke køber en e-

bog og derefter låner den ud, som med papirbøger, men blot sender låneren en elektro-nisk 'nøgle' til e-bogens placering i forlagenes/ distributørens database.

Biblioteket betaler for at sende linket til låneren, og af dette 'salg' kræver forlagene så 75 procent – kun 25 procent går videre til forfatteren. En sådan 'biblioteksudgave' af en e-bog er imidlertid kun læsbar i 30 dage, så sletter den sig selv. Der er altså ikke tale om et reelt salg, men om et tidsbegrænset udlån.

Mange forfattere (såvel medlemmer af DFF som ikkemedlem-mer) står målløse over for disse gaver til forlagene. Adspurgt om grunden til sin gavmildhed forklarer Dansk Forfatterfore-ning, at det er for at hjælpe salget af danske e-bogsudgivelser på vej.”

<http://politiken.dk/debat/kroniker/article1484653.ece>

Det er svært at afgøre, hvem der har ret. Om begrebet “salg” er en teknisk betegnelse for data i et firma, der beskæftiger sig med formidling/salg af data, eller om det er en politisk betegnelse, der berettiger et forlag til – over for deres forfattere – at anvende en forlagskontrakt til at beholde de fleste af pengene ved eUdlån gennem eReolen.dk. Eller begge dele og i så fald, hvem der har retten til at gennemtvinge begrebet.

Se pkt. 28 om EU-dommen om bibliotekspengene som kulturstøtte

11. Censur af selvudgivende forfattere uden momsregistrering

Forfattere skal ikke påføre moms ved salg af egne værker.

Virksomhedsregistrering for salg af papirbøger gennem NCB og DBK har således aldrig været på tale for selvudgivende forfattere. En faktura fremsendt (uden påført moms) og man fik sine penge.

Publizon nægter at handle med forfatterne selv, og argumenterer, at udgifterne i forbindelse med administration af ikke-momsregistre-rede vurderes at være for høj til at kunne dækkes af distributions-gebyret på 5% af ebøgernes nettopris, i samme åndedræt anbefaler de selvudgivende forfattere at bruge mellemænd til registrering af ebøger hos Publizon.

PROBLEM: Ingen mellemænd har særaftale med Publizon om udlån via eReolen. Og spørgsmålet er, hvad det vil koste, hvis det var. Pt. koster f.eks. salg via Saxo Selvudgiver eller Riidr en selvud-giver 30% af nettoprisen...

Et privat firma (Publizon) kan altså uden problemer trodse årtiers skatte- og kulturpraksis og tvinge e(selv)Udgivende forfattere til virksomhedsregistrering, hvis disse forfattere vil deltage i kulturde-batten, som den forestås af biblioteksudlånet. Og dét kan Publizon, fordi de ikke befinder sig i en konkurrencesituation ift. eUdlån, da bibliotekerne ikke forhandler eUdlån med andre end dem og i følge pålidelig kilde ikke har tænkt sig at gøre det.

LØSNING: Publizon behandler selvudgivende med samme respekt som NCB og DBK, der gennem alle årene fint har kunnet finde ud af at leve af blandingen af forlag og selvudgivere. Det skal således anmærkes igen, med fede streger under, at selvudgivende forfattere lige som andre kan fremsende en faktura, når de skal have penge for salg – blot skal de ikke påføre moms, og Publizon skal således ikke afregne momsens med staten.

Hvad Publizon gør kan kun kaldes censur med bibliotekernes billi-gelse. Bibliotekerne, som har en lovmæssig forpligtelse til at sikre bredden i dansk litterær kultur.

12. Hvor havner salget via købeknappen?

Hvis købeknappen beholdes, må salget skulle havne det mest ret-færdige sted, dvs. ikke bare hos én bestemt eboghandler.

Det mest logiske, som allerede har været diskuteret i projektbag-landet, er at sende salget til forlaget. Men hvis købeknappen skal "havne" hos forlaget, hvad så med forlag uden salgsside?

Det kan ikke løses ved, at biblioteket forestår salget – under den nuværende model har bibliotekerne intet med bøgerne at gøre ud over at betale Publizon for udlån, og må samtidig ikke konkurrere med erhvervslivet.

PROBLEM: Hvis en eneforlægger ikke har et salgsapparat på for-laget, eller overskud til at varetage eller betale for kobling til egetsalg, favoriseres de forlag, som har: de kapitalstærke med såvel specialister som diverst jonglerende medarbejdere.

LØSNING: Direkte salg. Købeknappen bliver dermed et butikløst salg – et købelink som i sig selv forestår salget.

(Se <http://gumroad.com> for inspiration).

Det betyder, at hver enkelt titel skal oprettes for sig, hvilket er noget bøvl, men samtidig går salgsprisen direkte til rettig-hedshavers konto, med et fradrag for

distributionen, uden at have været omkring en ebutik.

Om det bliver Publizon, eMediaservices, NCB, DBK eller en ny aktør på markedet, der får et sådant shortlinksystem i luften først, er lige-gyldigt for købere og lånere. Men kampen bliver interessant, hvis biblioteker og forlag køber idéen.

Se pkt. 7 Købeknappen favoriserer sidens fokus

Se pkt. 16 Købeknappen som hjælp mod opbrugt kommunekvote til udlån

Se pkt. 29 For muligt mere omfattende konsekvenser af købeknappen

13. “Mange bibliotekarer synes eReolen har kuppet eUdlånet”

Søger man på “ereolen utilfredshed”, spørger Google: “mener du ereolen tilfredshed”? Og der er da også flest indlæg, som udtrykker tilfredshed. Det er bare overvejende lånere, der udtaler sig.

Spørg dine egne bibliotekarer.

14. eReolen.dk er godkendt af forskningsbibliotekarer og folke-bibliotekerne

Det gælder alt – idé, rammer, udlånshonorering, GUI (bruger-flade), søgeafgrænsninger og alle konsekvenser og implikationer af eReolens virkning og udforming.

Danske forlag er for en stor del opdraget af oplysningstidens ønske om en bredere dannelse i befolkningen og derfor ikke onde despo-ter, som kun tænker profitmaksimering. Man kan derfor ikke for-tænke erhvervslivet (eDistribution og forlagene) i at forsøge at maksimere overskud af salg (og udlånshonorering) til sig selv, frem for til forfatterne; forlagene skal jo opretholde et stort appa-rat for at kunne tilgodese alle forfatterne, og de ér først og frem-mest købmænd, og sekundært (muligvis) moralske vogtere af lit-terær bredde.

Men når det handler om bibliotekernes rolle i eReolen – herunder udelukkelse af de skrivekyndiges repræsentanter – er det dog i høj grad uforståeligt, at de bibliotekarer, der forsker i biblioteksvæsen og kender alt til i hvert fald danske relationer mellem forlag, for-fattere, biblioteker og lånere, kan gå med til at lave en aftale, som favoriserer forlag og

eDistribution over forfatterne og lånerne:

I eReol-aftalen brydes med årtiers udlånspraksis, og forfatterne stilles væsentligt ringere i kraft af udelukkelsen af eUdlån fra be-regningen af bibliotekspenge.

Selvom bogbranchens aktører er mange, må ebogsinvesteringerne for forlagene siges at være små – det svarer ikke just til at begynde en helt ny industri helt fra bunden. Sådan viden burde have influeret på forskerbibliotekarernes holdning til honoreringsmodel. Om det så havde medført et Mexican stand-off, hvor regeringen ville være nødt til at træde ind, hvis ebøger skulle kunne udlånes til offentligheden fra en anerkendt portal.

Ja, en anerkendt portal. Ikke en forlagsblog med autoudstedelse af regninger til danske biblioteker, hvor enhver budgetforøgelse afsat til ebogsudlån automatisk vil kunne fraktioneres ud i de enkelte forlags kasser som forventet indtægt.

15. Kommunesamarbejdet splittes som følge af udlånskvoter

Med papirbøger er det sådan, at findes en titel i mere end ét eksemplar på et bibliotek, kan andre kommuner rekvirere titlen til udlån.

Inden for det nugældende system er brug af eReolen.dk uden for låners kommune ikke muligt pga. kvoteordningen med ebøger. Det vil sige, at hver kommune hvad angår udlån af ebøger er en isole-ret ø. Se forslaget under pkt. 16.

PS: Der lægges op til frivilligt samarbejde kommunerne imellem om Danskernes Digitale Bibliotek.

[http://kum.dk/Documents/Kulturpolitik/Kulturarv/Biblioteker/Fælles%20løsning%20til%20digital%20formidling%20for%20folkebibliotekerne%20\(DDB\).pdf](http://kum.dk/Documents/Kulturpolitik/Kulturarv/Biblioteker/Fælles%20løsning%20til%20digital%20formidling%20for%20folkebibliotekerne%20(DDB).pdf)

16. Der oparbejdes ikke bibliotekspenge af eUdlån

Bibliotekspengene er en ordning, som optæller værker stående på danske biblioteker og efter en pointordning baseret på type litteratur og omfang uddeler en procentdel af hele bibliotekspuljen til de enkelte forfattere.

Da bibliotekerne ikke har bundet sig til indkøb af en fast mængde eTitler, indgår eTitler ikke i optællingen

af en forfatters værker på danske biblioteker, og indregnes derfor heller ikke i hans/hendes biblioteksudbetaling. Har forfatteren ikke nogen ordentlig digital kontrakt med sit forlag, eller for en dels vedkommende slet ingen, vil dette med tiden blive et regulært tab.

FORSLAG: Bibliotekerne kunne anvende en udlånsmodel baseret på indkøb af udlånslicenser af forlagene, der kun muliggør udlån af titler i det antal, der er indkøbt licenser til. Når alle licenser er udlånt, opstår en kø. Præcis som i dag med papirbøger.

(Hér kunne købeknappen på eReolen fint komme i brug.)

Udlånet kunne foregå efter (neddroset) norske princip som stats-støttet model, hvor danske biblioteker automatisk indkøber 100 eks. af hver bog. Antallet skulle frit kunne lånes på alle kommu-ners biblioteker. Biblioteker kunne så selv spæde til med indkøb af udlånslicenser, hvis det vurderedes, at det var nødvendigt i en given kommune. (Se. pkt. 15 om forhindret udlån på tværs af kommunerne)

Alle disse eksemplarer skal så samlet være til udlån i 1-3 år. Her-efter aftales med forlagene, hvor mange eksemplarer, der skal være til udlån på landsplan eller i de enkelte kommuner.

Eventuelt kan svagere titler, smalle genrer og fagbøger beskyttes ved skabelse af fuldstændigt dublerede eBiblioteker i en kommune – 1 eksemplar kun til udlån til kommunens borgere, og 1 til deling med andre af landets biblioteker.

NYT: DFF oplyser februar 2012, at noget er på gænge hvad digital biblioteksafgift angår. DFF er samtidig blevet lovet høring, når eReol-aftalen skal genforhandles (okt/nov 2012)

17. eUdlånsstatistik på de enkelte titler offentliggøres ikke

Uden udlånsstatistik, som er MEGET nem at fremvise, da eReolen.dk alligevel er tæt knyttet sammen med Publizons eDistri-bution, er der ingen dokumentation for det fokus på bedstuddå-nere, som er sitets dominerende fokus.

Vi bliver ved postulatet om hvem der ér de oftest udlånte, plus at fokus er stærkt selvopfyldende.

18. eUdlånsstatistik er ikke søgbar

Udlånsstatistik for papirbøger er tilgængelig via bibliotekernes interne system, og enhver kan forespørge og få svar. Det regnes blot som data. I erhvervssammenhæng er eUdlånsstatistik at regne som penge. Formodentlig derfor kan omfanget af udlån på ebøger på eReolen hverken ses, efterprøves eller søges i.

Hvis hver titel var behæftet med en søgbar udlånsstatistik, kunne lånere efter behov følge flertalslæste titler, eller vælge at gå efter mindre kendte, mindre eftertragtede eller ældre titler.

I og med denne information hverken findes eller er søgbar, forsvinder alle titler ned i (svage) genreinddelinger, titelsøgninger eller allerede kendte forfattere.

Uden fantasi i søgningsmuligheder, keder man sig meget snart i den snævre ramme, som computerskærmens browser er.

Se pkt. 2 for konsekvenserne af dårlige søgemuligheder

Se pkt. 20 for sammenhængen ml. søgbarhed og smalle forfatter-skaber

19. En eTitel kan ikke findes koblet til andre udgaver

En bogtitel kan nemt udkomme i mange udgaver – papirtryk, lydbog, ebog, A/V-udgave, illustreret og ikke-illustreret, Magna-print m.fl., for ikke at tale om ændrede og reviderede udgaver, der er båret af nye erfaringer og/eller trang til forbedring af sprog og tilgængelighed.

Hvis man ikke kan følge en udgivelse i dens forskellige iterationer (eller forfatterens andre bøger i andre medier), vil en eTitel i udlån på eReolen.dk være historieløs og skal således stå helt alene og “sælge” sig selv til låner (eller køber).

LØSNING: Slut sitet til bibliotek.dk, eller bedre.

Se pkt. 20 om Manglende søgbarhed

20. Manglende søgbarhed ift. et forfatterskab får konsekvenser for smalle forfatterskabers vej til digitalisering

At søgesystemet på eReolen ikke kan relatere en given ebog til et helt forfatterskab, er et pres på forlagene om at få bagkataloget for deres bedstsælgende og bedststudlånende forfattere digitalise-ret.

Dette sætter en naturlig bremse på digitaliseringen af forlagets smallere forfattere og forhindrer det måske overhovedet. Og vil samtidig smitte af på og øge salget af forlagets best-sellere.

Hvis man som bruger kunne afdække en forfatters hele forfatter-skab på eReolen, ville man kunne søge andre veje for at opfylde sine læsebehov – ikke kun i eBøger. F.eks. finde udgivelser af sine forfattere på andre forlag.

Dette er et meget vigtigt punkt. Ikke kun til gavn for forfatter-ne.

Som sammenlignende tanke kan siges, at man nu mener, at 40% af alle VHS-udgivne spillefilm aldrig vil kunne findes i et andet format. Ikke at Kulturting ikke må forsvinde – spørgsmålet er blot på hvilken måde, og hér taler vi om systematisk nedvurdering af det smalle til fordel for det brede.

21. Hverken Dewey eller BISAC er i brug som

emneinddeling

Havde man valgt at bruge Deweys decimalsystem, som er i brug på danske biblioteker, eller den senere revision, BISAC, som især er i anvendelse i nordamerikanske biblioteker, men også bruges ved upload af ebøger til (salg i) iTunes Bookstore, ville søgemulig-hederne have været relevante, idét en kategorisering baseret på både direkte indholdsvurdering og intellektuel (akademisk) place-ring ville have fundet sted.

Med den meget snævre overinddeling i genrer, som er anvendt på eReolen.dk, signaleres “blog” og “amatørtagging”.

22. Skærmarealet på eReolen er svært amatøragtigt anvendt

eReolen.dk bestræber sig på at se meget blogagtig ud, så det er nok ikke en fejl, at sitet ligner en blog, føles som en blog, og er lige så lidt professionel i sit brugerinterface og sine ad-gangsmulig-heder som 99,9% af alle blogs i verden. Skønt det ikke ér en blog.

eReolen.dk ér jo faktisk, eller burde være det, udlån af

litteratur fra og til den Danske Kultur – og hér kunne man forvente den seriøsitet i tanke, tilgang, overblik, sammenkobling med andre databaser o.m.a., som vi er kommet til at forvente af vore bibliotekarer og danske biblioteker som helhed.

23. eReolen.dk's layout og GUI angiver, at sitet er lagt an som salgssite

Fornyelse på sitet er ikke kendetegnende for stedets profil. Der forekommer ganske enkelt ikke at være nogen mennesker bag det – som det typisk er tilfældet, når et salgssite sættes op.

På et salgssite skal alt automatiseres, så omkostningerne minimeres. Dvs. at enhver form for service er et ekstra add-on, som understreges over for tilkommende og mulige brugere, så de ved, hvad de betaler for, eller hvor heldige de er...

Man regner i nul-punkt, dvs. i udgangspunktet et mekanisk funktionelt site, hvorpå der så tilknyttedes en række servicefunktioner, som enten automatisk lukrerer på andre sites, andres meninger eller på forskellig vis (med layout, features, spil o.a.) accentuerer sitets egne meninger, eller man har

tilknyttet en menneske-inter-agerende opdateringsfunktion, f.eks. nyheder. Det sidste koster løbende stillinger og timer (med mindre det lægges i hænderne på brugere...)

eReolen.dk (feb. 2012) er ikke opbygget som servicesite – det skal bare se sådan ud. Alt, der indhentes – forsider i karrusellen, nyheder, anmeldelser – alt er eksternt genereret, og kun et påskud for at fremstå som et site, der er interesseret i bøger.

Man kan selvfølgelig fremhæve, at egengenerede services koster penge, og at eReol-projektet ikke har penge at skyde i “udlåns-underholdning”, men dét i sig selv vil kun underbygge sitets ene-ste entydigt klare formål:

At tjene penge til et privat firma, ved at formidle udlån den ene vej og udlånshonorering den anden vej, billigst muligt. (Publizons hovedaktionærer er Gyldendal og Lindhardt & Ringhof, ér det blevet nævnt?)

24. Nyheder og anmeldelser opdateres sjældent

Dokumentation, daglige skærmbilleder

Se pkt. 5.

25. eReolen.dk “er Gyldendals projekt”

En kilde i eReol-projektet har oplyst, at projektet er Gyldendals – det er dem, der har undfanget det, dem der kører det, og dem der reelt bestemmer.

At forfatternes repræsentanter ikke var inviteret med er sigende.

Se pkt. 8 om udelukkelsen af forfatterforeningerne i planlægningen af eReolen

26. Ingen andre eDistributører har adgang til eReolen

Man skulle tro, at Publizon var det eneste firma, der kan distribuere eBøger for bibliotekerne. Men det er ikke tilfældet. Bibliotekerne vælger bare selv, hvem de vil lade eUdlån distribuere af. Og om de vil lade andre aktører komme ind.

Pt. vil de ikke. Og i følge pålidelig kilde kommer det heller ikke til at ske.

For bibliotekerne kunne fordelene ved flere eDistributører være netop dét: Konkurrence på prisen for distribution. Der bliver næppe færre ebøger at distribuere med tiden, men da bibliotekerne fastholder, at Publizon er “dem, der gør det”, så er eDistribution til bibliotekerne, og dermed prissætningen, reelt et monopol.

Man bør spekulere på, hvad det er Publizon gør så meget bedre end andre.

27. eReolen er ikke til for befolkningen, forfatterne eller bibliotekerne, men kun for forlagene og Publizon

Forlagene ønsker reelt ikke, at ebøgerne skal blive en del af biblioteksordningen, med honorering til forfatterne for eksemplarantal på bibliotekerne. eReolen.dk er ganske vist en ringe udlånsordning for brugerne, forfattere og bibliotekerne, og heller ikke det samme som et fuldt salg for forlagene, men frem for helt at blokere for udlån af ebøger, har især de to store forlag fundet en helt ny indtægtskilde igennem

eReolen.dk.

Nedenstående er fra en amerikansk kilde, men det begynder at ligne:

People are beginning to notice that big publishers are not really all that interested in authors or readers; they are interested in consolidating control of distribution channels so that the only participants in culture are creators who work for little or nothing and consumers who can only play if they can pay.

<http://www.insidehighered.com/blogs/library-babel-fish/recommended-reading-apocalypse-edition>

(Oversat: “Folk begynder at bemærke, at store forlæggere reelt ikke er så forfærdelig interesserede i forfattere eller læsere; de er interesserede i at konsolidere kontrol med distributionskanaler, således at kulturens eneste deltagere er skabere, der arbejder for småpenge eller ingenting, og forbrugere, der kun får adgang, hvis de betaler.”)

28. Krav om DRM tilgodeser Publizon (og firmaets aktionærer)

Hvis bøger udlåntes uden DRM, ville Publizon ikke

tjene penge ved udlån af ebøger. Hvilket ikke er det samme som at sige, at eBøger uden DRM ikke ville kunne stilles i udlån. "DRM" er mange ting – og udgøres ikke alene af restriktive tiltag.

Man kan f.eks. streame ebøger, som man streamer film. Og det er da også på trapperne. (Og stiller meget interessant spørgsmål om udlånshonorering af ebøger, der ikke læses færdige...) Som det ser ud nu, forekommer det dog at være et tilbud sideløbende med download.

<http://www.projekteboeger.dk/2012/02/490/>

Læsehæmmende tiltag og binding til Adobes DRM-teknologi er godt for Publizons indtjening. Og dermed Publizons aktionærer (Gyldendal og Lindhardt & Ringhof).

Læsere har ingen gavn af DRM. Heller ikke på sigt. Kultur beskyt-tes ikke (direkte) af adgangshæmmende foranstaltninger:

Talrige rapporter i de seneste to år har påvist, at underholdnings-industrien, herunder litteraturen, er i fremgang over hele jorden – og at indtægter fra salg af musik, litteratur og film i langt højere grad end nogensinde tilflyder kunstnerne selv.

DRM er kun et spørgsmål om indtægtskontrol og

distributions-magt. **Se pkt. 27.**

29. Både udlånshonorering og købeknap kan true EU-dommen om biblio-teksmidlerne som kulturstøtte snarere end honorering.

EU havde lagt sag an mod Danmark, fordi man fandt, at vores bibliotekspengeordning var honorering af forfatterne gennem udlån, men det lykkedes Danmark at føre tilstrækkeligt bevis for, at biblioteksordningen er kulturstøtte.

Konsekvensen af en tabt sag ville være, at oversatte bøger også ville skulle have støttemidler, hvorved omfanget af midler til danske forfattere under det gældende budgetloft ville falde ganske betragteligt.

Når bibliotekerne ikke selv kører eUdlånsordningen, men udliciterer den til en mellemmand, Publizon, og der tillige finder et salg sted i samme moment, risikerer vi at EU atter begynder at betragte bibliotekspengeordningen som honorering snarere end kulturstøtte til danske bøger og derfor vil dømme til oversatte bøgernes fordel, hvilket kan tømme ordningen meget hurtigt.

Bibliotekerne fortsætter arbejdet med købeknappen
5.12.11[http://bogmarkedet.dk/nyheder/bibliotekerne-
vi-fortsætter-arbejdet-med-købeknappen](http://bogmarkedet.dk/nyheder/bibliotekerne-vi-fortsætter-arbejdet-med-købeknappen)

Statsforvaltningen rejser tilsynssag om Købeknap
12.12.11[http://bogmarkedet.dk/nyheder/statsforvaltn-
ingen-rejser-tilsynssag-om-købeknap](http://bogmarkedet.dk/nyheder/statsforvaltn-ingen-rejser-tilsynssag-om-købeknap)

Bibliotekerne fortsætter arbejdet med købeknappen
19.2.12[http://bogmarkedet.dk/arkiv/bibliotekerne-vi-
fortsætter-%C2%ADarbejdet-med-købeknappen](http://bogmarkedet.dk/arkiv/bibliotekerne-vi-fortsætter-%C2%ADarbejdet-med-købeknappen)

Se Pkt. 10 for spørgsmålet om brugen af begrebet
“salg”

30. eReolen er ikke et 1-årigt projekt, men den valgte løsning

Udadtil har eReolen præsenteret sig selv som et eUdlånsprojekt, der skal revurderes og genforhandles efter 1 års levetid – dvs. november 2012.

Bo Fristed fra Projektgruppen bag eReolen har i samtale dog udtrykt, at det skabte er den endelige løsning.

Det kan man vælge at forstå på to måder:

- a) At eReolens funktionalitet – GUI, købeknap, nyheder osv, eller det lidt større overordnede med honorering, udlånsmodel osv. – er sådan, som det vil fortsætte med at se ud.
- b) At ophavsmændene i projektet ikke har til sinds at diskutere andre veje for eUdlån – hvilket så vil sige både de store forlag og bibliotekerne. Bibliotekernes holdning over for andre edistributører ligner lidt dét.

Se pkt. 11 (censur af selvugivere)

Dertil kan siges, at eReolen som projekt ifølge eReolen selv er startet i foråret 2011 og løber frem til 31.12.2012. I følge biblioteker på et af eReolprojektets biblioteker er projektet reelt påbegyndt for snart 3 år siden, hvilket er rigeligt med tid til at indhente idéer fra andre af markedets aktører (læs = andre forlag end Gyldendal og L&R, andre eDistributører, andre med interesser og formål, der berører projektet i detaljer eller helhed).

Da et lille forlag længe efter præmieredato klagede til eReolens projektgruppe over manglende udlån af forlagets titler, undskyldte Susanne Iversen for alt rodet med kontrakter og alle de små forlags manglende bøger på eReolen med, at “det hele jo kun er et forsøg”.

31. Ikke muligt at låne ebøger i kindle-format (AZW eller mobi)

Adobes udlånsteknologi (til forhindring af kopibeskyttelse) understøtter kun EPUB og PDF, men bibliotekerne sætter dog ikke PDF i udlån i eReol-projektet. Se også **pkt. 1** – Lånekvoter

At ebogsprojektet satser på et digitalt ebogsformat, som ikke er knyttet til jordens største ebogsdistribution (Amazon) med egne elæsemaskiner (Kindler), er ikke nødvendigvis bevidst ekskluderende, om end det tydeligvis udelukker Kindle-ejere.

Der er givet en frygt for ankomsten af amazon.dk som kraftig konkurrence til alle andre eboghandlere med base i Danmark – måske fordi det, **så vidt vides, kun** er Amazon selv, der kan levere kopibeskyttede bøger til Kindler.

Det er dog værd at stille sig spørgsmålet, om Kindle-ejere bør afholde sig fra at købe Kindler, blot fordi de ikke kan låne ebøger på danske biblioteker? Under normale omstændigheder køber mennesker maskiner, de synes opfylder deres behov, og så må alle andre bare følge efter. Burde brugere ikke kunne stille krav til udbyderne, snarere end den anden vej rundt?

Hvordan ser det f.eks. ud nu i de danske eboghandlere? Hvor mange bøger sælges i multiformat – EPUB, PDF, mobi (Kindle-format uden DRM) o.a.? Er der opgang eller nedgang i udbud af bøger i Kindleformat? Er ebogshandlere interesserede i at sælge bøger til Kindle?

32. Foretager bibliotekerne udvalg af eTitler til eUdlån?

Kilder siger, at der ikke foretages hverken centralt eller lokalt udvalg af ebøgerne til udlån, men at alle Publizons eTitler stilles til udlån i den rækkefølge, de kommer ind.

Bo Fristed fra projektgruppen bag eReolen siger, at der finder udvælgelse sted.

Der bestilles ikke lektøruddtalelser på ebøger, fordi ebøger ikke regnes som indkøb. Hvis bibliotekarer foretager udvælgelsen af titler, på hvilket grundlag sker dét så?

Se pkt. 33 om manglende lektøruddtalelser på ebøger

Andre kilder siger, at man fra centralt hold ene forholder sig til ebøger, der findes som trykte titler.

Dertil skal det tilføjes, at der er foretaget et bevidst fravalg i udlå-net af ældre titler.

Se. pkt. 41 om fravalg af ældre titler

33. Der er ingen lektøruddtalelser på titler udgivet alene som eBøger

Bibliotekerne bestiller kun lektøruddtalelser på bøger, de overvejer at indkøbe til udlån, og endnu regnes honorering af eUdlån ikke for indkøb. (Paradoksalt nok, da hvert eneste udlån både af Publizon og af forlagene regnes for et salg.)

Hvis ordningen fortsætter i samme form, bliver lektøruddtalelser heller ikke nødvendige, da ingen ebogstitler tilgår basen.

Uden lektøruddtalelser på rene eTitler, modsiger bibliotekerne sit eget projekt med at gøre eBøger synlige for læserne. eBøger vil snarere fremstå som appendiks til trykte bøger – hvilket hverken hjælper på ebøgers troværdighed, tilgængeligheden på det danske marked eller bibliotekernes fremtid.

34. Der mangler faglitteratur på eReolen

En kilde siger, at udgivere af fagbøger typisk ikke kan få udgivelser til at fungere som PDF, og endnu mindre med EPUB.

Dét forekommer urealistisk. Svaret er nok snarere derhenad, at fag-bøger typisk er højt prissat, fordi de erkendt har et snævert publikum og dermed et lille salg i forhold til trykomkostningerne.

LØSNING: Enten særaftale med bibliotekerne ved eUdlån, der tilgodeser udviklingsomkostningerne, eller bibliotekerne indkøber et begrænset udlånsantal, der så inspirerer læsere til at købe, hvis en bog er meget i brug – f.eks. omkring eksamen.

35. Ingen synlig strategi i forhold til ankomst af dominerende udenland-ske salgsportaler for ebøger.

Hvis eReolen var et offentligt site, kunne man offentligt spekulere over, hvor det bærer hen, hvis Amazon.dk bliver en realitet.

I og med der ikke er nogen form for spekulation af den type på sitet, må man gå ud fra, at det ikke er et seriøst site hvad angår fremtidig udlån (evt. salg) af ebøger, men nok snarere en billig løsning, indtil det viser sig, hvad der sker på markedet...

36. Usikkerhed omkring ophør af momsregistrering

Fysiske bøger på et biblioteks hylder er købte. Når en forfatter dør eller forlaget ophører, bliver bøgerne stående i udlån. Biblioteks-penge af udlånet går til arvinger.

Udlån af ebøger under nuværende model betyder, at ebøgerne ikke ejes eller købes af biblioteket. Så, hvad sker der egentlig med en forfatters eller et forlags ebøger i eUdlån, hvis forfatteren dør eller han/hun eller forlaget ophører med at være momsregistre-ret? Ryger ebøgerne ud af udlån, eller fortsætter udlånet? Eller bliver udlånet gratis for biblioteket? Hvad sker der?

Et svar er, at enten ophører distributionsaftalen og eTitlerne træk-kes fra Publizons database og forsvinder dermed hos salgsleddet, eller eTitlerne overgår til et andet forlags portefølje, hvorfra de

sælges og distribueres, formodentlig efter ny aftale med rettig-hedsejerne, og overskuddet derfra går så til forfatter eller bo.

At der var en vis sikkerhed for fortsættelse af udlånet havde været at foretrække. På nævnte vis er det andre forlag, der afgør, om de vil have besværet med at administrere "døde eTitler".

Sådan "frivilighed" tilbudt erhverslivet stemmer sjældent overens med kulturens behov.

37. Konsekvensen for fysiske biblioteker og for bibliotekarer i fremtiden

Automatisering sker i helt stor stil på alle biblioteker – brugerstyret udlån og aflevering forårsager fyringer eller færre genbesatte stillinger efter naturlig afgang. Valget af udlånsmodel betyder samtidig, at færre mennesker skal tage stilling til bogindkøb, præsentation, bevaring, opbevaring osv.

Hvad sker der med bibliotekerne som funktion i fremtiden, i og med bibliotekerne afgiver ansvaret for ebøger til trediemand?

Debat herom forekommer at være strandet ved en

udlånsløsning som eReolen.

38. Ingen aftaler om udlån uden om Publizon

Det er ikke muligt at indgå aftale med bibliotekerne om udlån af ebøger uden om den etablerede eDistribution (pt. Publizon) – med eller uden DRM.

(Det er muligvis af konkurrenceforvridende hensyn, da udlån uden DRM kunne opfattes som salg – hvilket det paradoksalt nok allerede bliver af Publizon og forlagene!)

For eBøger, som i “forsøgsperioden” således ikke distribueres til udlån af Publizon, sker der følgende:

- 1. Hvis bibliotekerne beslutter at bestille lektørlæsninger af ebøger, vil omtalte ebøger ikke senere kunne blive lektøranmeldt, fordi de ikke længere regnes som nye.
 - 2. Udlånshonorering beregnes efter eBøgers udgivelsesdato
 - 3. ”Gamle” bøger skal forsvares af bibliotekarer som værende nye ved indlemning i udlånsdatabase
- Således har Publizon som eBogsdistributør pt. en monopoliseret placering i dansk kulturliv. Hvilket giver

et eLitterært skævt Danmarksbillede.

Se pkt. 4 (udlånsaftalen får effekt fra udgivelsesdato)

se pkt. 9 (eReolprojektet udelukker andre eDistributører)

39. Frit udlån af en titel kan forhindre udlån af andre titler

Sælger man elastik i metermål, skal man have en høj moral, sagde Storm P.

eBøger er elastik. Der er intet varelager, kun adgang eller ikke. Og at bibliotekerne gennem eReolen giver adgang til “alle” titler, betyder at disse titler effektivt bliver gratis for brugerne.

I teorien kan udlånet af én titel opbruge en kommunes må-nedskvote, og resultere i nul-salg af samme titel for sælgerne.

Gevinsten er populariteten; det POTENTIELLE tab er forskellen mellem udlånshonoreringen og salgsprisen (ingen kan vide, hvor mange købere der havde været til bogen, hvis den ikke var blevet udlånt via eReolen.dk)

FORSLAG (en gentagelse): Bibliotekerne indkøber udlånsrettig-heder til f.eks. 200 eksemplarer, og når alle disse er i luften hos lånerne, kan der ikke udlånes flere.

Det vil ikke opbruge udlånkvoterne, og andre forfattere vil blive udlånt (og betalt) i samme periode.

40. Forfattere/forlag kan i princippet tømme budgettet på udlån af en enkelt bog

Jan Kjær, forfatter, tegner og formand for Danske Tegneserieskabere, strammer konsekvensskruen i særlig grad, og mener at 35 forfattere eller forlag ved venners hjælp kan udtømme kommunernes ebogsbudgetter ved at låne egne bøger. Han skriver dog mange andre ting, som er værd at blive var på.

<http://politiken.dk/debat/kroniker/ECE1484653/forfattere-kan-toemme-bibliotekernes-pengekasser/>

Dansk Forfatterforening går (svagt) i rette med Jan Kjærs beregninger (med rette).

<http://www.danskforfatterforening.dk/nyheder/arkiv/2011/12/kommentar-til-kronik.aspx>

41. Der er ikke råd til udlån af gamle eTitler

Det har f.eks. ebib1800.dk fået at mærke, da folkebibliotekerne fra nytår 2011 har opsagt udlånet af ca. 150 titler med genudgivet litteratur fra 1850 til 1940. Hvilket er det samme som at sige, at bibliotekerne ikke vil betale for udlånet af mere rettighedsfri litteratur, end de allerede har på papir.

http://www.ebib1800.dk/index.php?route=information/information&information_id=7

Se pkt. 32 om hvor vidt, der foretages udvælgelse af eTitler

MANGE TAK for, at du læste med

–

PS: Danskernes Digitale Bibliotek (Ryd ikke forsiden...)

Det KAN tænkes, at planlagte Danskernes Digitale Bibliotek, DDB, på alle måder vil udradere eReolen.dk fra landets overflade. Og måske derfor, der ikke investeres synderligt i eReolen...?

Læs om planerne (en pdf hentes til din computer):

[http://kum.dk/Documents/Kulturpolitik/Kulturarv/Biblioteker/Fælles%20løsning%20til%20digital%20formidling%20for%20folkebibliotekerne%20\(DDB\).pdf](http://kum.dk/Documents/Kulturpolitik/Kulturarv/Biblioteker/Fælles%20løsning%20til%20digital%20formidling%20for%20folkebibliotekerne%20(DDB).pdf)

Hvad angår realiteterne ift. DDB er det

“... dog meget vanskeligt at gennemskue, hvad der konkret skal udmøntes af aftalen. Overordnet set ser det ud til at der kun er taget højde for udgifterne til at drive den digitale infrastruktur i DDB, mens der ud over dette vil være en udgift for bibliotekerne til at indkøbe alle de digitale materialer; e-bøgerne, film, musik og hvad borgerne ellers efterspørger og som loven forpligter bibliotekerne at stille til rådighed.”

<http://www.db.dk/artikel/nu-kommer-danskernes-digitale-bibliotek-men-mere-åbenhed-ønskes>

Dét, man skal hæfte sig ved både i ovenstående citat og i PDF-teksten, er brugen af ordet “indkøbe”. “Indkøbe ebøger”. Dét er en helt anden vej end den løsning, bibliotekerne har forhandlet sig frem til med forlagene – eReolen.dk – hvor bibliotekerne “betaler for

udlånsadministration” og således ikke køber ebøger, der tilgår nationalbasen – at medtælle i forfatterskaber og beregne bibliotekspenge af, for forfatterne, f.eks.

Set fra et forfatterperspektiv er biblioteksindkøb af ebøger at foretrække, men det kan tænkes, at kulturministeren med bagland ikke er orienterede om den grundlæggende problematik i honorering af eUdlån?

Måske er DDB varm luft – deltagelse er frivillig og budgettet rummer som sagt ingen indkøbsmidler. Uffe Elbæk bevarer sin armlængde, og en evt. fiasko kan tørres af på deltagerne.

Ikke alle er tilfredse, selvklart:

<http://www.aarhus.dk/da/omkommunen/nyheder/2012/1-Kvartal/Nyt-digitalt-bibliotek-vækker-undren.aspx>

11 Comments

.

a/61073/120215%20ebogsaftale%20gyldendal%20feb%202012.pdfI den står der i en paragraf: "Ønsker forfatteren at oprette egen salgskanal for e-bogen, opretter forfatteren forhandlerkonto hos anerkendt distributør, eksempelvis Publizon A/S, med henblik på sikring af DRM, registrering af salg m.m." Mit andet spørgsmål lyder: burde det ikke være utænkeligt det, der sker her, nemlig at et privat firma får spalteplass til at reklamere for sin egen virksomhed (Gyldendal for Publizon) i en kontrakt, indgået alment på alle forfatteres vegne af Dansk Forfatterforening. Og lidt tekstlæsning: bemærk den insinuation af eventuelt andre distributører, der ligger i "hos anerkendt distributør, eksempelvis Publizon A/S...", og den samtidige værdigivning af Gyldendals Publizon som urørligt autoritativ. Er det Dansk Forfatterforenings opgave på denne måde at være med til at kolportere særligt udvalgte private firmaers reklamer i almene aftaler? 3. Dansk Forfatterforening henviser i relation til den nye kontrakt til følgende mini-leksikon om ebøger: <http://danskforfatterforening.dk/media/8271/minilex%20ebog%20sept.%202009.pdf> Bemærk den fremtrædende reklame for "GYLDENDALS E-BØGER". Enhver af os ville kunne lave et lignende mini-leksikon. Kunne Henrik Falk for eksempel så få en lignende reklame på for "FORLAGET HELLES E-BØGER", eller Kenneth Krabat for FORLAGET SE,

SNE!s E-Bøger, eller Ann Bilde for sine bøger?Er Dansk Forfatterforening et lang stykke ad vejen en ulv i fåreklæder, repræsenterer grundlæggende Gyldendals interesser, så det meste andet, der foregår i foreningen, bliver fåreklædelegitimation for dette – udført af dels Gyldendal–relaterede forfattere, dels på et ubevidst plan alment Gyldendal–dopede mennesker?Støtten til eReolen.dk synes at vise dette, ovennævnte og flere lignende forhold synes også at vise det.Ser jeg syner?[Oversæt]

.
. **Anders Breinholst** Posted marts 8, 2012 at 10:47 AM Interessant indlæg! Man kan også spørge sig selv, om ikke det burde have været i offentligt udbud, før Publizons løsning blev valgt?[Oversæt]

.
. **Hugo Hørlych Karlsen** Posted marts 8, 2012 at 12:11 PM AL MAGT TILBAGE TIL BIBLIOTEKARERNE!FORLAGENES LIGESTILLING TILBAGE!FORFATTERNES UDGIVELSESFRIHED TILBAGE!Af mit ovenstående indlæg kunne det måske umiddelbart fremstå, som om jeg er imod nogen – for eksempel et bestemt forlag. Intet er mig fjernere. Kun én ting er jeg imod: offentlige ordninger med private firmaer og forfatterforeningsaftaler med private firmaer til monopolisering af disse firmaers særinteresser, så litteraturens frie udgivelse blokeres. Denne frie

udgivelse må under alle forhold være mulig, uanset hvem man som forfatter måtte være og uanset hvad man ud over at skrive væsentlig litteratur måtte kunne. For nylig sad jeg i møde om netop eReolen.dk med blandt andet en anden forfatter, flere forlæggere, et par fra ret så store forlag, et par bibliotekarer, flere folk fra en anden ebogsdistributør, en af dem boghandler. Alle var vi mødtes for at samtale om, hvorfor vi vurderede, at eReolen.dk var en uholdbar løsning, og kunne der gøres noget ved det? Under mødet blev det lynende klart for mig, at mennesker fra vidt forskellige områder, og mennesker der ofte står som modparter i forhandlingssituationer, faktisk kan mødes i gensidig respekt med henblik på kreativ udveksling af mulighederne for at støtte den mangfoldige litteratur og den uindskrænkede mulighed for at få den udgivet og desuden udlånt i en biblioteksordning, hvis udvælgelseskriterier er fair og neutrale og uafhængige af andet end den enkelte bogs vurderede kvalitet og væsentlighed – ingen anden instans' særinteresser må kunne komme imellem den udgivne bog og bibliotekernes vurdering. Det store og såkaldt etablerede forlag på min venstre side havde netop udgivet en udenlandsk bog, som jeg anser for uhyre vigtig, og som det af grunde, jeg ikke skal komme ind på her, ville være så godt som umuligt at få udgivet andre steder. Men de har oparbejdet

en unik ekspertise i forhold til udenlandske bøger og ellers uudgivelige emner. De er uundværlige for hele vores kulturelle mangfoldighed og mulighed for informeret viden. Jeg har aldrig udgivet på dette forlag, men jeg værdsætter det enormt. Det andet endnu større forlag for bordenden henvendte sig for en god del år siden til mig og spurgte, om jeg ville oversætte og redigere et ligeledes rimeligt "særpræget" værk. Det var inden for noget, de kunne få øje på, og de havde det tekniske apparat til at lave en sådan speciel bog med illustrationer med mere. Over for mig sad den anden forfatter, som oprettede eget forlag til udgivelse af sine egne bøger i digitale former for mange år siden, en af de første der begyndte på det. I samtalens løb kom det blandt andet frem, at alle havde den opfattelse, at alle de forskellige udgivelsesformer (for eksempel etablerede forlag og selvudgivere) samt litteraturformer ikke udelukker hinanden, men skaber og støtter hinanden. Og alle forlag og udgivelser skal have umiddelbart lige adgang til bibliotekerne – til at blive vurderet til optagelse der. Jeg støtter således til enhver tid ethvert forlag, etableret som uetableret, mængdeforlag som kvalitetsforlag, specialforlag som selvudgiverforlag – men jeg vil modsætte mig, at et par få forlag og en enkelt ebogsdistributør i deres regi på nogen som helst måde får monopolagtig særstatus i forhold til

bibliotekerne og forfatterforeningerne. Og det er, som blandt andet beskrevet gennem Kenneth Krabats ovenstående 41 punkter, efter min mening tilfældet med særaftalen mellem (nogle?) biblioteker og Publizon. De to forlag, jeg var til møde med, var da heller ikke tilmeldt eReolen.dk, fordi de mente, at koblingsstrukturen eReolen.dk og Publizon er uholdbar for hele bogvæsenet og biblioteksvæsenet i Danmark. Den anden, selvudgivende forfatter var på forhånd bortcensureret fra eReolen.dk på økonomisk grundlag, fordi Publizon kun vil have firmaer som kunder. Det vil sige, at dette til biblioteksvæsenet offentligt tilknyttede privatfirma censurerer bøger på forhånd, forhindrer dem i at komme i almen salgscirkulation gennem dem og i at komme frem til at blive vurderet i bibliotekssammenhæng ud fra vilkårligt valgte økonomiske principper. Det drejer sig ikke mere om, om du er forfatter og har et værk, men om du er skattemæssigt registreret som en virksomhed, momsregistreret. Denne momsregistrering vil af to grunde, som det vil fylde for meget at komme tilbundsgående ind på her, ikke kunne lade sig gøre for en del mennesker. Nogle kan være dygtige forfattere som sådan, andre skriver måske én fremragende bog i deres liv (måske et verdensmesterværk), men de har ikke i deres liv mulighed for selv at gå ind i momsregistreringens form for bogføringsverden,

når de eventuelt selv udgiver deres ebogsværk – det er ganske enkelt ikke der, deres liv er. Sådanne forfattere kan ofte være i den situation, at de heller ikke vil have økonomisk mulighed for at betale revisorbistand til den slags bogføring. Så uanset hvor værdifuldt litterært set – du er holdt ude af vilkårlig økonomistyring i et privat firma. Men så bliver eventuelt selvudgivende forfattere jo heller ikke nogen konkurrent til dette firmas egne forlag. Og det er måske moralen, eller manglen på samme, bag dette. Altså i dag nægter en privat virksomhed, som er del af to mængdeforlag (forlag der udgiver mange bøger per år), at en forfatter, der ikke er momsregistreret og selv udgiver sin ebog, kan få ebogsdistribueret sit værk gennem dem. Da dette firma samtidig har eksklusiv særaftale med folkebibliotekerne, kommer sådanne ebøger ikke frem til bibliotekerne. Det er automatcensurering ved et privat firma med egne, særlige interesser. Anderledes formuleret: et privat firma bestemmer nu på monopolagtig vis strømningsgangen for ebøgers indlemmelse i og udelukkelse fra bibliotekerne. Et helt åbenlyst litteraturcensurerende foretagende – og dette burde forfatterforeningerne ikke støtte og yde endog gratis reklame for, men derimod modarbejde på det kraftigste som den frie litteraturs formodede repræsentanter. Derfor:– Al magt tilbage til

bibliotekarerne også hvad angår ebøger!–
Forlagenes og udgivelsesformernes ligestilling
tilbage i forhold til bibliotekerne også hvad angår
ebøger!– Indføring af forfatterens
ebogsudbredelsesfrihed gennem enhver af de
tilgængelige ebogsplatforme sammenkoblet med
deres ebøgers frie indslusning i bibliotekarernes
vurderingssystem uanset den enkelte forfatters
form for moms– eller ikkemoms–
regnskabsføring![Oversæt]

.
. **krabat** Posted marts 8, 2012 at 1:49 PM @Anders
Breinholst Det var det da også: Opfordringen fra
forskningsbibliotekarerne blev hængt op, synligt,
på opslagstavlen uden for Publizons frokoststue.
Gætter jeg på. Publizon håndterer jo
lydbogsudlånet for bibliotekerne.[Oversæt]

.
. **krabat** Posted marts 8, 2012 at 2:15 PM Punkterne 7,
12, 16 og 29–Den 08/03/2012 kl. 13.16 skrev
StatsForvaltningen Midtjylland:Att. Kenneth
KrabatDu har den 6. marts 2012 henvendt dig til
Statsforvaltningen Midtjylland om den sag,
statsforvaltningen har rejst om
ereolen.dkStatsforvaltningen har ikke
færdigbehandlet sagen, men forventer at gøre det
i løbet af 1 – 2 måneder. Statsforvaltningen har
måttet indhente yderligere oplysninger om sagen
fra Århus Kommune. Århus Kommunes svar forelå

den 29. februar 2012. Dine bemærkninger vil indgå i statsforvaltningens behandling af sagen. Med venlig hilsen
Ane Skak
Statsforvaltningen
Midtjylland
St. Blichersvej 6, 6950 Ringkøbing
Telefon 7256 8300, Fax 9732 4517
E-post: midtjylland@statsforvaltning.dk
Hjemmeside: <http://www.statsforvaltning.dk>
Fra: kenneth krabat
Emne: 41 kritiske spørgsmål om eReolen
Dato: 6. mar 2012 15.22.10 CET
Til: midtjylland@statsforvaltning.dk

Hej, jeg skriver for at spørge, om der er faldet afgørelse i spørgsmålet om købeknappen på eReolen.dk? Og så vil jeg gerne henlede opmærksomheden på følgende dekonstruktion og kritik af eReolen. Fra omtalen på mit site: Det har været en hård fødsel at få skovlen under eReol-projektet. Hvad ér det, og hvorfor er det udformet, som det er? Henad slutningen af november 2011, godt 3 uger efter lanceringen af eReolen.dk, begyndte klager at lyde fra nogle af de mindre forlag: Selvom de var tilsluttet særaftalen med eDistributøren, Publizon, om udlånsdistribution til folkebibliotekerne, havde de endnu ikke fået nogen bøger på eReolen. Dét på trods af, at de to største forlag hver havde flere hundrede i udlån. Ved dagligt systematisk at tjekke sitets kode og den angivelige rotation i brugerfladen på sitet, ringe og skrive til Publizon, eReolprojektets kontakter, andre bogdistributører, dansk forfatterforening og have mange, mange

samtaler med brugere og bibliotekarer og især med andre småforlæggere, er det lykkedes at sætte fingrene på 41 punkter, som omhandler alt fra konsekvenserne af erhverslivets forvaltning af eUdlån, hen over forfatteres årlige indtægt uden bibliotekspenge af ebøger, rundt om spørgsmålet om fremtidens biblioteker og udlånskvoter, og på en eller anden måde ikke nået frem til et endelgyldigt antal af spørgsmål, der kan stilles til intentionerne om eUdlån. Det er jo egentlig først begyndt. Det er bare ikke begyndt så godt for dem, der egentlig skulle nyde godt af det: Forfatterne og de fremtidige brugere. Og der er altså et eller andet galt, når købmænd skal stå for udlån af de samme bøger, de har kontrakt om at sælge. med venlig hilsen [Oversæt]

krabat Posted marts 21, 2012 at 6:10 PM Omkring Danskernes Digitale Biblioteket, som er i støbeskeen til aktualisering 2013, læs her: <http://biblioteksdebat.blogspot.com/2012/03/der-skal-mere-pa-hylderne-i-fremtidens.html>